

Werkveld
HRM

Datum
23 september 2020

Instemming/Advies GMR
i 17 maart 2021

Vastgesteld CvB
1 maart 2021

| Protocol medisch handelen

Op Aves-scholen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Soorten medische handelingen	4
2.1	Handelingen waarvoor de Wet BIG niet geldt.....	4
2.2	Handelingen waarvoor de Wet BIG wel geldt.....	4

3.	Medicijnverstrekking en medisch handelen	6
3.1	Het kind wordt ziek op school.....	6
3.2	Het verstrekken van medicijnen op verzoek	7
3.3	Het opbergen van medicijnen op school	7
3.4	Het verrichten van medische handelingen	8

4.	Wettelijke regels.....	9
5.	Contactgegevens	11
	Bijlage 1: Bekwaamheidsverklaring.....	12
	Bijlage 2: Toestemmingsverklaring tot handelwijze ziek kind op school.....	13
	Bijlage 3: Het verstrekken van medicijnen op verzoek.....	15
	Bijlage 4: Uitvoeren van medische handelingen.....	17

1. Inleiding

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. Steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals het bloedprikken bij diabetes of het gebruik van een EpiPen bij allergieën. Met de komst van Passend onderwijs is gebleken dat meer basisscholen met deze vragen te maken hebben gekregen¹. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol.

Aves heeft daarom een protocol medisch handelen opgesteld om de schoolleiding en leerkrachten te ondersteunen wanneer zij vragen krijgen vanuit ouders of verzorgers met betrekking tot het verrichten van medische handelingen.

De gmr heeft instemming verleend op dit beleidsstuk op 17 maart 2021 volgens artikel 10 lid 1 sub e WMS.

¹ Als er geen afspraken op school zijn rondom medisch handelen, dan kunnen zowel school als ouders informeren bij het samenwerkingsverband passend onderwijs in de regio of er regionaal beleid is gemaakt op dit punt, of dat er vanuit het samenwerkingsverband mogelijk voorzieningen zijn.

2. Soorten medische handelingen

Er dient een onderscheid te worden gemaakt in soorten medische handelingen: handelingen die wel onder de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) vallen en handelingen die niet onder de Wet BIG vallen. De Wet BIG geeft regels voor beroepen in de gezondheidszorg en beschermt patiënten tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen. Het BIG-register is een onderdeel van de Wet BIG.

2.1 Handelingen waarvoor de Wet BIG niet geldt

Handelingen waarvoor de Wet BIG niet geldt zijn bijvoorbeeld het geven van medicijnen. Zoals bijvoorbeeld het geven van een 'paracetamolletje' of het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld Azaron.

2.2 Handelingen waarvoor de Wet BIG wel geldt

Handelingen waarvoor de Wet BIG wel geldt zijn bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen enkel worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan leerkrachten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven en mag alleen wanneer de specialist een leerkracht handelingsbekwaam acht. Ook al is de leerkracht handelingsbekwaam geacht dan blijft de leerkracht nog steeds aansprakelijk voor zijn handelen.

Een arts kan een leerkracht handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid (bijlage 1 Bekwaamheidsverklaring). De arts is dan mede verantwoordelijk.

Zelfs als ouders of verzorgers de leerkracht toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind kan de leerkracht verantwoordelijk worden gesteld.

Gepaste terughoudendheid is dus vereist bij het verlenen van dergelijke handelingen door leerkrachten en dient alleen te worden verricht als er geen andere mogelijkheid bestaat.

Om zeker te zijn dat deze civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, heeft Aves hiervoor een beroepsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Bij de beroepsaansprakelijkheid zijn de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen enkel meeverzekerd als de betreffende leerkracht in het bezit is van een ondertekende Bekwaamheidsverklaring door de specialist of behandelend arts.

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Meldt verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

De schoolleiding kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling. Voor de individuele leraar geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de Wet BIG) uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

De Wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

3. Medicijnverstrekking en medisch handelen

Op de volgende pagina's volgt een verdere beschrijving over situaties die zich voor kunnen doen over het verstrekken van medicijnen en het verrichten van medische handelingen. In de bijlagen zijn de betreffende toestemmingsformulier en/of bekwaamheidsverklaring te vinden. Er wordt geadviseerd deze, indien van toepassing, te gebruiken. Indien er nog vragen zijn naar aanleiding van dit protocol dan kunnen die worden gericht aan de plaatselijke GGD.

3.1 Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school (of onder toezicht van school tijdens kamp/schoolreisje of een excursie) moet de leraar direct bepalen hoe hij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de lessen last van hoofd-, buik- of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. Om vooraf toestemming van ouders of verzorgers te krijgen kan bijlage 2 Toestemming tot handelwijze als het kind ziek wordt op school worden ingevuld.

In zijn algemeenheid is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.

De leerkracht zal, in geval van ziekte, altijd contact opnemen met de ouders of verzorgers om te overleggen wat er dient te gebeuren.

Ook wanneer een leraar inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, is het gewenst om eerst contact te zoeken met de ouders of verzorgers. Vraag om toestemming aan de ouders of verzorgers om een bepaald middel te verstrekken. Problematisch is het wanneer de ouders, verzorgers of andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet zonder toestemming van de ouders of verzorgers verstrekt worden. Daarnaast moet de leerkracht inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden.

Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft dan zaak het kind voortdurend te observeren.

3.2 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, oogdruppels of medicatie voor ADHD.

Ouders of verzorgers kunnen aan de schoolleiding en leerkracht vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders of verzorgers is hierbij noodzakelijk (zie bijlage 3 Het verstrekken van medicijnen op verzoek). Voor het geven van injecties en/ of sondevoeding is toestemming noodzakelijk van de behandelend arts.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders of verzorgers overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Ouders of verzorgers blijven verantwoordelijk voor het aanvullen van de medicatie en de controle op de houdbaarheidsdatum.

Enkele verplichtingen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind of bij het aanleveren van een weekpakket alleen in ontvangst nemen met daarop de naam van het betreffende kind en een uitleg hoe de medicijnen moeten worden toegediend;
- Lees goed de bijsluiter zodat je op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn en noteer, per keer, op een aftekenlijst dat je het medicijn aan het betreffende kind gegeven hebt.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.

Enkele praktische adviezen

- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Zorg er altijd voor dat je alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

3.3 Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. Het is verstandig hiervoor één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer (bijvoorbeeld de BHV-er). De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard.

Wanneer de medicijnen in een afgesloten ruimte in het klaslokaal kunnen worden bewaard, bijvoorbeeld in een kast, bureau of lade, dan is het mogelijk de voorraad voor één dag daar te bewaren. Op deze manier hoeft de leerkracht namelijk niet meerdere keren de klas te verlaten om medicijnen op te halen. Zo heeft de leerkracht de medicijnen ook in nood bij de hand.

3.4 Het verrichten van medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De school is verantwoordelijk voor het onderwijs aan de zieke leerling.

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders of verzorgers aan schoolleiding en leraren vragen BIG - handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan het geven van sondevoeding. In het algemeen worden deze handelingen door de Stichting Thuiszorg of de ouders of verzorgers zelf op school verricht. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een PGB (persoonsgebonden budget).

In het geval van het verrichten van BIG-geregistreerde handelingen in noodsituaties (zoals met de EpiPen) zullen hier vooraf duidelijke afspraken over moeten worden gemaakt. Hiervoor is het noodzakelijk de juiste uitleg te krijgen en een bekwaamheidsverklaring te laten tekenen door de arts van het betreffende kind.

Schoolleiders moeten zich goed realiseren dat zij bepaalde verantwoordelijkheden op zich nemen, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leerkracht. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is belangrijk van tevoren stil te staan bij de consequenties. Het zal duidelijk zijn dat de ouders of verzorgers voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders of verzorgers kan een schoolleiding of leraar niets doen. Gezien de ingrijpende aard van de handelingen moet een schoolleiding een schriftelijke toestemming van de ouders of verzorgers vragen (zie bijlage 4 Toestemmingsverklaring uitvoeren medische handelingen). Hierbij dienen door ouders of verzorgers duidelijke (schriftelijke) instructies te worden gegeven over het gebruik van de medicijnen. Hoeveel, wanneer en hoe moeten de medicijnen worden toegediend. Als de leerkracht/ schoolleiding volgens deze instructies hebben gehandeld dan verkleint dit de kans op aansprakelijkheid van de school/ leerkracht.

4. Wettelijke regels

- De Wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor Aves en leraren als het gaat om in de Wet BIG genoemde medische handelingen.
- Bepaalde medische handelingen - de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen kunnen deze medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van bewust zijn dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.
- Leraren vallen niet onder de Wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms worden leraren betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leraren gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. In deze situatie is de positie van de leraar een bijzondere, die met zorgvuldigheid benaderd moet worden.
- De leraar moet een gedegen instructie krijgen hoe hij de BIG - handeling moet uitvoeren van een BIG-geregistreerde professional (meestal de behandelend arts of verpleegkundige). Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling moet door deze BIG-geregistreerde professional schriftelijk worden vastgelegd (met handtekening) in een bekwaamheidsverklaring. Op deze manier wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders of verzorgers, leraar en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leraar in opdracht van een huisarts of specialist moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van een BIG -handeling.
- Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.
- Een leraar is en blijft verantwoordelijk voor zijn/haar handelen, ook al heeft hij/zij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Hij/zij kan hiervoor civielrechtelijk aangesproken

worden. Het schoolbestuur is echter verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

- Indien Aves niet kan aantonen dat een leraar voor een bepaalde handeling bekwaam is, raden wij aan de medische handelingen, BIG- handelingen, niet te laten uitvoeren.
- Een leraar die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht - bijvoorbeeld omdat hij/zij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht - zal deze handeling eveneens niet dienen uit te voeren. Een leraar die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Aves kan op haar beurt als werkgever eveneens civiel en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.
- Een leraar is ten allen tijde aansprakelijk te stellen indien er een calamiteit heeft plaats gevonden ten gevolge van zijn of haar handelen. Echter met dien verstande dat bij zorgvuldig handelen met een bekwaamheidsverklaring van een arts tot het verrichten van een voorbehouden medische handeling (BIG) het wel degelijk zal uitmaken voor de juridische beoordeling in geval van een calamiteit of er zorgvuldig is gehandeld. Met andere woorden, of er een bekwaamheidsverklaring aanwezig was en een toestemmingsverklaring van de ouders of verzorgers tot het verrichten van de verrichte BIG handeling. De arts die de verklaring gaf is hiermee immers ook verantwoordelijk. Aves heeft het recht geen medewerking te geven aan het verrichten van medische handelingen (BIG) door leerkrachten op school.

5. Contactgegevens

Indien er zich situaties voordoen waarbij extra advies gewenst is kan er contact worden opgenomen met onderstaande instanties:

Onderwijscentrum De Twijn, Zwolle

Verpleegkundige te bereiken via expertisenetwerk door IB-er van de school

Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (www.ozl.nu)

Contact met consulent via telefoonnummer 088-0931880

GGD Flevoland

088 - 0029910

GGD IJsselland

038 - 4281428

Bijlage 1: Bekwaamheidsverklaring

Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Bekwaam uitvoeren van medische handelingen (BIG)

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

.....
.....
.....

verklaart dat,

(naam werknemer):

functie:

werkzaam aan/bij:

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam leerling:

geboortedatum:

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

.....
.....
.....

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

.....
.....
.....

Ondergetekende bevoegde arts:

naam:

functie:

werkzaam aan/bij:

plaats:

datum:

handtekening:

Bijlage 2: Toestemmingsverklaring tot handelwijze ziek kind op school

Verklaring: Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school

(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind tijdens het verblijf op school ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken etc. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met een andere, door hen aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een 'eenvoudige' pijnstiller (bijvoorbeeld paracetamol of Azaron) of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met hiermee akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

naam leerling:
geboortedatum:
naam ouder(s)/verzorger(s):
telefoon thuis:
telefoon werk:
naam huisarts:
telefoon:

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

naam:
telefoon thuis:
telefoon werk:

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

.....
.....
.....
.....

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

.....
.....
.....
.....

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school?
Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Ondergetekende:

naam:
ouder/verzorger van:
plaats:
datum:
handtekening:.....

Bijlage 3: Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring: Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling:
geboortedatum:
naam ouder(s)/verzorger(s):
telefoon thuis:
telefoon werk:
naam huisarts:
telefoon:
naam specialist:
telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....
.....

Naam van het medicijn:

.....
.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

..... uur / uur / uur / uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

.....
.....

Dosering van het medicijn:

.....
.....

Wijze van toediening:

.....
.....

Wijze van bewaren:

.....
.....

Controle op vervaldatum door ouder: (naam)

.....
.....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

naam:

ouder/verzorger:

plaats:

datum:

handtekening:

Instructie voor medicijntoediening:

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum)

Door:

naam:

functie:

naam instelling:

Aan:

naam:

functie:

naam en plaats school:.....

Bijlage 4: Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school bij:

naam leerling:
geboortedatum:
naam ouder(s)/verzorger(s):
telefoon thuis:
telefoon werk:
naam huisarts:
telefoon:
naam specialist:
telefoon:
naam medisch contactpersoon:
telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

.....
.....

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

.....
.....

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

..... uur / uur / uur /uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

.....
.....

manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

.....
.....

Eventuele extra opmerkingen:

.....
.....
.....
.....

Bekwaamheidsverklaring aanwezig (omcirkelen hetgeen van toepassing is): ja / nee

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op

(datum)

Door:

naam:
functie:
naam instelling:

Aan:

naam:
functie:
naam en plaats school:.....

Ondergetekende:

naam:
ouder/verzorger van:
plaats:
datum:
handtekening:.....

